

TER ADVISERING

Aan de Staatssecretaris

Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie

Auteur

10.2.e

T 10.2.e

10.2.e @minezk.nl

Datum

29 april 2020

Kenmerk

DGBI / 20131666

Bhm: 20132603

Kopie aan

MT B&I

MT Top

10.2.e

nota

Vorbereiding gesprek Koninklijke Horeca Nederland

Parafenroute

Plv. DG BI

M chiel Sweers

10.2.e

10.2.e

BBB

Iris van Oortmerssen

Aanleiding

Tijdens het Coronadebat van 22 april jl. heeft MP Rutte toegezegd dat het kabinet in gesprek zal gaan met KHN over de (economische) effecten die het sluiten van de horeca tot gevolg heeft. Dit gesprek is gepland op 30 april van 16.30-17.15 uur op uw kamer. Bij dit gesprek zullen aanwezig zijn vanuit Koninklijke Horeca Nederland, Robèr Willemsen (voorzitter) en Dirk Beljaarts (directeur). Als ondersteuning zal vanuit EZK (directie Top) 10.2.e aanwezig zijn.

Bijlage(n)

Advies

U kunt kennismaken van de nota.

Kernpunten

- Tijdens het Coronadebat van woensdag 22 april jl. is afgesproken dat het kabinet zal spreken met een afvaardiging van de horecasector over de impact die het sluiten van de horeca heeft op ondernemers en over de mogelijkheden om onder voorwaarden weer open te gaan. Naar aanleiding van deze toezegging heeft u afgelopen zaterdag 25 april telefonisch contact gehad met de heer Willemsen om hem voor dit gesprek uit te nodigen.
- Tijdens het gesprek op 30 april as. zult u in gesprek gaan met KHN voorzitter Willemsen en KHN directeur Beljaarts. Er is de afgelopen weken veelvuldig contact geweest tussen branchevereniging KHN en ons ministerie. Zo heeft u op woensdag 1 april gesproken met de heer Willemsen van KHN en een afvaardiging van de brouwers en heeft de minister van EZK op dinsdag 7 april gesproken met een afvaardiging van de gastvrijheidssector, namens KHN was de heer Willemsen hierbij aanwezig.
- In de toelichting hieronder worden de voorstellen die KHN doet voor het noodpakket 2.0 behandeld. U krijgt separaat de nota aangereikt met de uitwerking van hetgeen dinsdag met u en de minister is besproken (3 trap Togs-huur- noodpakket 2.0) en de signalen van de VVD-fractie. Deze beide nota's kunt u gebruiken voor het gesprek met KHN.

Ontvangen BBB

- In het algemeen kunt u aangeven dat het Kabinet op dit moment nadenkt over verdere ondersteuning van ondernemers en de economie. Vandaar dat dit gesprek wat u betreft op het juiste moment plaatsvindt om de input mee te kunnen nemen. Dit maakt wel dat u nog geen uitspraken kunt doen over het vervolg. Politieke besluitvorming moet nog plaatsvinden.
- In bijlage 1 is achtergrondinformatie opgenomen over:
 - Het economisch belang van de gastvrijheidssector.
 - Het economisch belang van de horecasector.
 - De maatregelen van het kabinet tot 20 mei.

Toelichting

Belangrijkste punten brief KHN 28 april 2020:

- Schets totale schade horeca: Op 15 maart bracht KHN een berekening over de coronaschade voor de horeca naar buiten. Uitgangspunten voor de berekening waren een periode van twee maanden sluiting, voorafgegaan door een periode van omzetterugval en gevolgd door een opstartperiode met sterk verminderde omzet. Uitgaande van een omzetsdaling voor de totale sector voor heel 2020 van 50% ten opzichte van 2018, berekende KHN dat de schade, in de zin van niet na te komen verplichtingen, voor de sector 5,1 miljard zou bedragen. Inmiddels is de sluiting voor eet- en drinkgelegenheden (het overgrote deel van de horeca) in ieder geval voor de periode 15 maart tot en met 19 mei. Ruim twee maanden. KHN verwacht dat de geschatte schade dus ook meer zal bedragen dan het reeds eerder geschetste bedrag.
- 1,5-meter economie: Zoals afgesproken in het gesprek dat u en minister Wiebes op 1 april jl. met KHN en een afvaardiging van de brouwers hadden, heeft KHN een sectorprotocol opgesteld voor de horecasector. KHN heeft, samen met de brief van 28 april jl., een tweede versie opgeleverd van een conceptprotocol.
 - De interdepartementale protocollenwerkgroep heeft deze bekeken. Er is te zien dat de sector, zeker ten opzichte van een eerdere versie die bij EZK is aangeleverd, zijn best heeft gedaan om maatregelen te formuleren die helpen conform de RIVM-normen te opereren in de horeca. De werkgroep formuleert wel als aandachtspunt dat het lastig kan zijn voor de sector zelf te zorgen voor naleving van maatregelen op het gebied van sociale hygiëne (zeker waar alcoholgebruik in het spel is). Zoals KHN al terecht stelt is ook van belang dat er voor het opgestelde protocol een breed draagvlak bestaat; daarbij is ook werknemersbetrokkenheid van belang. Dit beeld zal nog op werkvloerniveau verder toegelicht worden en EZK is bereid verbeteringsuggesties te doen.
 - Belangrijk in dat licht is wel dat noch de werkgroep, noch EZK protocollen goedkeurt. Opening van sectoren gebeurt in de crisisbesluitvormingsstructuur (via de MCCb). Voor de sectoren die nu gesloten zijn heeft het kabinet de aanwezigheid van een goed protocol wel als eerste voorwaarde gesteld om open te gaan. Dat een sector een goed protocol heeft opgesteld betekent

tegelijkertijd niet dat die sector automatisch open kan. Het kabinet kijkt bij het besluit om sectoren te openen naar de medische situatie én de mogelijke externe effecten van open gaan van sectoren. Te veel extra drukte in het OV en openbare ruimte kunnen bijvoorbeeld reden zijn een sector niet te openen, ook al heeft de sector een goed protocol opgesteld.

- Noodpakket 2.0/sector specifieke regeling horeca: KHN stelt dat het huidige pakket aan maatregelen onvoldoende is en doet hiervoor een aantal aanvullende voorstellen. Hieronder een overzicht van deze voorstellen inclusief korte appreciatie/reactie die u kunt geven richting KHN:
 1. ➤ Uitstel en afstel aanslagen en heffingen
 2. ➤ Huurkorting en vooruitschuiven hypotheeklasten
 3. ➤ Overbrugging 1,5-meter implementatie
 4. ➤ NOW-afrekenen
 5. ➤ Vervolg-WW
 6. ➤ Kredietfaciliteiten
 7. ➤ WAB aanpassen
 8. ➤ Strandexploitatie
 9. ➤ Diversen
 10. ➤ Lokale maatregelen

1. Kernpunten uitstel en afstel aanslagen en heffingen

Toelichting KHN: Er kan van aanslagen en heffingen voor een periode van tenminste drie maanden bijzonder uitstel van betaling worden aangevraagd. KHN stelt voor, gezien het perspectief voor de sector, om deze maatregel te verlengen voor heel 2020.

Appreciatie: Goed om te horen dat ondernemers veelvuldig gebruik maken van deze maatregel. Op dit moment wordt gewerkt aan een aanvullend pakket aan generieke maatregelen voor getroffen sectoren. Dit zal één van de maatregelen zijn die in dit kader worden overwogen.

2. Kernpunten huren en vooruitschuiven hypotheeklasten

Toelichting KHN: Huurlasten en andere huisvestingslasten als bedrijfshypotheek, die in principe doorlopen betreffen ongeveer 10% procent van de omzet van ondernemers. KHN vindt een verplichte huurkorting noodzakelijk over de periode van maatregelen ofwel een gerichte huurcompensatie.

Appreciatie: De problematiek van de vaste lasten waaronder de huur staat nadrukkelijk op de agenda als het gaat om maatregelen voor de komende periode.

Dit onderwerp kwam ook ter sprake in het gesprek met de brouwers. Van de grote brouwerijen is bekend dat zij hun huurders tegemoetkomen. In het gesprek van u en de minister met o.a. KHN gevraagd of KHN samen met de brouwers een goed voorbeeld/statement kan presenteren aan de sector. In hoeverre heeft KHN daar opvolging aan gegeven?

3. Kernpunten overbrugging 1,5-meter implementatie

Toelichting KHN: De 1,5-meter implementatie leidt tot minder capaciteit en een fors lagere omzetverwachting. Daarnaast heeft een horecaondernemer verschillende investeringskosten die hij moet maken om aan de 1,5-meter norm te voldoen. KHN vraagt hiervoor een tegemoetkoming in de kosten d.m.v. een subsidies (voor bijv. plexiglas afscheidingsschermen) en kredieten voor de doorlopende vaste lasten en kosten.

Appreciatie: Zoals KHN voorstelt kunnen deze kosten via verschillende wegen door ondernemers gedekt worden KHN noemt bancaire regelingen of de TOGS. Voor nu is geen aanvullend budget hiervoor voorzien. U kunt vragen wat de belangrijkste investeringen zijn die nodig zijn om weer van start te kunnen gaan.

4. NOW-1 afrekenen

Toelichting KHN: In de huidige NOW-1 regeling krijgt geen enkele ondernemer 90% van al zijn loonkosten over de gekozen periode van drie maanden vergoed. Die indruk is aanvankelijk wel gewekt. In de horecapraktijk krijgen veel ondernemers maximaal 75% en in de praktijk minder van de daadwerkelijke loonkosten vergoed. De keuze van contract verlengen, doorbetalen van oproepkrachten of het niet ontslaan van seizoenwerknemers of werknemers bij starters is wel op die indruk gebaseerd. Dat vertrouwen moet worden hersteld. Kernproblemen zijn de referentiebepaling voor de omzet en de referentiemaand januari voor de loonsom waarover de subsidie wordt berekend. Ook het percentage van 90 vergoeden is tekort, zeker als wordt bedacht dat de opslag van 30% voor de werkgeverslasten inclusief alle vakantierechten 40% moet zijn.

Appreciatie: Dit signaal is bekend en is breder dan alleen de horecasector. Het kabinet heeft expliciet aangegeven naar de effecten op seizoensgebonden sectoren te zullen kijken. Daar zijn we samen met SZW op dit moment druk mee bezig. Voor het pakket 2.0 zullen de ervaringen van de eerste fase worden meegenomen.

5. Vervolg-WW

Toelichting KHN: De fase na de NOW voorziet vanaf juni of later in voorzichtig opstarten met 1,5-meter beperkingen. Dat leidt opgeteld tot doorlopende vaste lasten en loonkosten bij veel minder omzet met minder benodigde personele inzet. De huidige NOW-regeling voorziet daar niet in. Daarom is een voorziening voor individuele boventallige medewerkers noodzakelijk. Zij zullen bij blijvend lage omzetten hun perspectief verliezen. De dienstbetrekking moet in een ontslag zonder transitievergoeding kunnen worden omgezet in een vervolg-WW zonder referentevorwaarden en met een uitkering van 90% tot in ieder geval eind 2020.

Appreciatie: Werkgelegenheid staat nadrukkelijk op het netvlies bij het kabinet. Vandaar dat de NOW snel is opgetuigd. U kunt aangeven dat het kabinet goed beseft dat er nog een moeilijke periode aankomt, voor ondernemers en werknemers/flexwerkers waarbij ondersteuning nodig zal zijn.

6. Kernpunten WAB aanpassen

Toelichting KHN: De Wet Arbeidsmarkt in Balans kent een aantal prikkels die zeker nu in crisis en de opvolgende 1,5-meter fase niet effectief zijn. De werkgeversverplichting om een werknemer met een oproepovereenkomst na 12 maanden een aanbod te doen van het gemiddelde aantal uren (van die 12 maanden) en de hoge premie schiet tijdens en na een NOW-periode zijn doel voorbij. Zeker in de NOW-periode, de vervolg-WW en herstelperiode erna werkt zo'n hoge premie op alle fronten averechts. KHN stelt voor deze verplichtingen uit de WAB voor 2020 en 2021 op te schorten

Appreciatie: De Wet Arbeidsmarkt in Balans is begin dit jaar van kracht geworden en heeft als doel het vaste contract flexibeler te maken en anderzijds het flexibele contract meer zekerheid te geven. KHN heeft herhaaldelijk (voorafgaand aan de coronacrisis) bij EZK aangegeven wat het effect van deze wet is voor ondernemers uit de horecasector.

In de WAB is een aantal uitzonderingen die tegemoet komen aan een deel van de wensen van de horeca opgenomen. Zo is al geregeld dat bij seizoensomstandigheden de verplichtingen uit de WAB voor een verplicht aanbod van een contract voor de gemiddelde aantal uren niet van toepassing is. Uiteraard is de hoge flex-WW premie te vermijden door het aanbieden van een vast contract. De premiedifferentiatie geldt, op verzoek van o.a. de horeca, niet voor werknemers onder de 21 jaar. Het ministerie van SZW is verantwoordelijk voor de uitvoering, evaluatie en aanpassing van deze wet. U kunt aangeven dit verzoek bij hen neer te leggen.

7. Kernpunten kredieten

Toelichting KHN: De voorwaarden bij de verruimde kredietgaranties (BMKB en GO) van aflossingscapaciteit in twee jaren en de mogelijkheid van banken om aanvullende waarborgen te vragen staan een soepele kredietverlening in de weg.

Appreciatie: EZK krijgt veel signalen over de kredietverlening en is voortdurend met de banken in gesprek. Op basis hiervan is ook al een aantal keren een aanpassing gemaakt in de BMKB en GO-regeling. Zo is op 7 maart besloten om de premie van de BMKB-regeling te verlagen van 3,9% naar 2% en is op 28 april bekendgemaakt dat de regeling laagdrempeliger wordt en de looptijd van de kredieten waarvoor de overheid garant staat is verlengd naar 4 jaar.

8. Kernpunten strandexploitatie

Toelichting KHN: De strandexploitatie is een specifieke deelsector met een scherp seizoenskarakter waarin omzet gegenereerd wordt in de maanden april tot en met september. In de maanden oktober tot en met maart ligt de omzet (nagenoeg) stil, terwijl de kosten juist in die periode worden gemaakt en ook in deze maanden

vaste kosten doorlopen. De vaste kosten zijn in de wintermaanden bijvoorbeeld hoger omwille van op- en afbouwkosten, maar bijvoorbeeld ook door extra onderhoud van het strand.

Appreciatie: Strandtenthouders kunnen op een beroep doen op de TOGS en voor de loonkosten op de NOW-regeling (hoewel die niet optimaal is ingericht voor seizoensgebonden sectoren). Op dit moment wordt gewerkt aan een mogelijke oplossing voor seizoensgebonden sectoren waaronder strandtenten, en aan een mogelijke regeling voor tegemoetkoming in niet-loonkosten. Beide moeten nog verder uitgewerkt worden alvorens de politiek hierover kan besluiten.

9. Diversen

Toelichting KHN op de diverse punten:

- KHN wil de btw in herstelperiode van 9% naar 6% voor logies en restauratieve diensten.
- Tegemoetkoming voor discotheken, zaalverhuur en evenementen omdat hun exploitatie veel langer aan beperkingen onderhevig zijn.
- Geen opbouw vakantiedagen over de NOW-periode en faciliteer later of in termijnen uitbetalen vakantietoeslag.
- Zorghotels hebben daarvoor contracten afgesloten met een NOW-clausule om niet slechter af te zijn. Zorginstellingen declareren bij zorgverzekeraars. De zorg zet eigen personeel in het zorghotel. De inzet van hotelpersoneel is minimaal. Die omzet, op basis van verantwoording in een accountantsverklaring, mag niet meetellen voor het omzetverlies als de zorgverzekeraar het NOW-verlies niet vergoed.
- MBO-studenten met werken en leren. Meer loonkostensubsidie praktijkleren omdat er het volgend leerjaar nauwelijks leerplaatsen zullen zijn, anders dan boventallig.
- Platforms. Via verbeterde wetgeving en prikkels voor platforms kan een eerlijker speelveld op de horecaplatformmarkt worden gerealiseerd. Dit leidt tot een eerlijkere positie van horecaondernemers zodat zij betere kansen krijgen om gezond uit de crisis te komen. Ook moeten extra voorwaarden worden gesteld bij staatssteun aan platforms. Bijvoorbeeld over transparantie en tegengaan van monopolistisch gedrag, zoals bij prijsgaranties en eenzijdige en block voorwaarden.

Appreciatie: We kunnen deze punten ter kennisgeving aannemen.

10. Lokale gemeentelijke maatregelen

Toelichting KHN: Veel gemeenten zijn bereidwillig om hun eigen ondernemers te ondersteunen, maar zien zich ook voor financiële uitdagingen gesteld. Geen toeristen betekent geen toeristenbelasting, geen gasten op het terras betekent toch precario, leges voor allerlei vergunningen en andere heffingen. KHN stelt voor dat de Rijksoverheid de gemeente via het gemeentefonds tegemoet komen.

Appreciatie: Gemeenten gaan zelf over de belastingheffing binnen hun gemeenten. Hierbij maken zij afwegingen die volgen uit het democratisch proces, over de hoogte van de lasten en over het gewenste voorzieningenniveau. Voor alle overheden geldt dat op dit moment de begroting onder druk staat.

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**

Kenmerk
DGBI / 20131666

Bijlage 1: Achtergrondinformatie

Economisch belang van de gastvrijheidssector:

- Omzet 2018: EUR 87,5 mld (toeristische bestedingen inkomend toerisme EUR 32,5 mld en binnenlandstoerisme EUR 45,3 mld)
- Aandeel van het BNP is 4,4%
- Werkgelegenheid: 791.000 banen (474.000 fte)
- Aantal internationale verblijfsbezoekers 2019 20.2 mln, aantal binnenlandse verblijfsbezoekers 45.3 mln.

Economisch belang horeca:

- *Hoeveel bedrijven zijn er in de horeca?*

In het eerste kwartaal 2020 waren er binnen de horeca 61 775 bedrijven. Het merendeel (61 715 bedrijven) was midden- en kleinbedrijf (mkb). Het mkb bestaat uit bedrijven tot 250 werkzame personen. Van de bedrijven binnen de horeca waren 52 295 bedrijven een eet- en drinkgelegenheid. Bijna de helft daarvan (22 435 bedrijven) waren bedrijven met 1 werkzaam persoon. 52 025 bedrijven telden tot 50 werkzame personen. De overige 9 480 bedrijven deden aan logiesverstrekking. Meer dan de helft (4 875 bedrijven) had 1 werkzaam persoon. 9 285 van de bedrijven hadden tot 50 werkzame personen.

- *Waar zijn horecabedrijven gevestigd?**

In 2020 waren er in totaal 68 655 horecavestigingen in Nederland. Het grootste aantal vestigingen was in Noord-Holland (15 435 vestigingen) en Zuid-Holland (12 685 vestigingen).

Het grootste gedeelte van de vestigingen (58 120) waren eet- en drinkgelegenheden en cateraars. Het grootste aantal van deze vestigingen was in Noord-Holland (13 175 vestigingen) en Zuid-Holland (11 735 vestigingen). De overige vestigingen (10 535) waren logiesaccommodaties. Het grootste aantal van deze vestigingen was in Noord-Holland (2 260 vestigingen) en Gelderland (1 420 vestigingen).

*De cijfers over horecavestigingen zijn voorlopige cijfers

- *Wat is de netto omzet van de horecabedrijven?*

In 2017 bedroeg de netto omzet van de horeca in Nederland 26 213 miljoen euro. In de provincie Noord-Holland werd de hoogste netto omzet gehaald met 7 479 miljoen euro, gevolgd door Zuid-Holland met 4 959 miljoen euro en Noord-Brabant met 3 373 miljoen euro. De netto omzet van de logiesverstrekking in Nederland bedroeg in 2017 7 573 miljoen euro. De netto omzet was het hoogst in de provincie Noord-Holland met 2 493 miljoen euro, Zuid-Holland met 1 034 miljoen euro en Gelderland met 836 miljoen euro. De netto omzet van de eet- en drinkgelegenheden in Nederland bedroeg in 2017 18 640 miljoen euro. De netto omzet was het hoogst in Noord-Holland met 4 986 miljoen euro gevolgd door Zuid-Holland met 3 924 miljoen euro en Noord-Brabant met 2 674 miljoen euro.

*Wat is de bruto toegevoegde waarde van de horecabedrijven?**

De bruto toegevoegde waarde voor de horeca bedroeg in 2018 in totaal bijna 15 miljard euro. Daarvan waren de eet- en drinkgelegenheden verantwoordelijk voor het grootste gedeelte (10 544 miljoen euro). De logiesverstrekkingen hadden een toegevoegde waarde van 4 314 miljoen euro.

*De cijfers over bruto toegevoegde waarde zijn voorlopige cijfers.

Maatregelen tot 20 mei:

- Blijf zoveel mogelijk thuis en houd dan 1,5 meter afstand tot elkaar
- Alle eet- en drinkgelegenheden zijn gesloten. Bezorgen en afhalen blijft mogelijk.
- Alle evenementen met een vergunnings- en meldplicht, ook met minder dan 100 personen, zijn verboden tot 1 september 2020.
- Het is verboden om gemeenschappelijke toilet-, was- en douchevoorzieningen bij recreatieparken en andere recreatieve locaties geopend te houden. Dit zijn locaties van vakantieparken, campings, kampeerterreinen, jachthavens en kleinschalige kampeerveldjes (bijvoorbeeld het zogenoemde 'kamperen bij de boer').
- Ook gemeenschappelijke toilet-, was- en douchevoorzieningen bij parken, natuurgebieden en stranden moeten gesloten blijven.
- Een voorzitter van een veiligheidsregio kan besluiten als hier reden toe is om specifieke locaties voor publiek te sluiten. Dus ook campings en vakantieparken.

Gevolgen van de maatregelen:

- Inmiddels zijn campings en vakantieparken gesloten door de veiligheidsregio's in o.a. Zeeland, Twente, Noord- en Zuid-Holland.
- Een deel van de campinghouders heeft het bedrijf gesloten.
- Thema/pretparken kunnen niet voldoen aan de voorwaarden en houden de deuren dicht.